

Brasilien - Et lukket marked med et stort potentiale

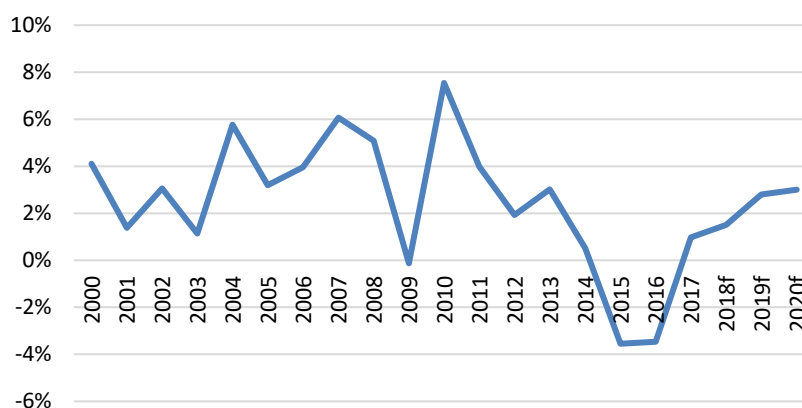
I 00'erne blev Brasilien kendt som et økonomisk mirakel, men det endte brat, da landet blev ramt af recession i 2014. Trods økonomisk afmatning og politisk ustabilitet er Brasilien stadig et attraktivt marked. Mulighederne for danske virksomheder afhænger især af udfaldet af Brasiliens valg, og om det lykkes EU at indgå en handelsaftale.

Brasilien stormede frem i 00'erne

Som et af BRIK-landene var Brasilien en af de fremadstormende vækstøkonomier i 00'erne, men faldet i olieprisen i 2014 førte landet i recession i 2015-2016. Siden da er Brasiliens økonomi gradvist vokset, og i 2019-2020 forventes der en årlig vækst i BNP på 3 pct.

Brasiliens økonomi er på vej tilbage på sporet

Årlig vækst i BNP

Kilde: World Bank og Macrobond

Optimismen var stor i 00'erne

Brasilien har vist sig ikke at være det udviklingsmirakel, som flere iagttagere forventede, da landet stormede frem i 00'erne. Optimismen ville ellers ingen ende tage. Fra Brasiliens mest populære præsident i nyere tid, Lula da Silva, indtog præsidentposten i 2003 voksede landets BNP i gennemsnit med 4 pct. årligt frem til 2008. Selv efter finanskrisen 2008-2009 havde Brasilien høje vækstrater.

Fremgang drevet af høje råvarepriser

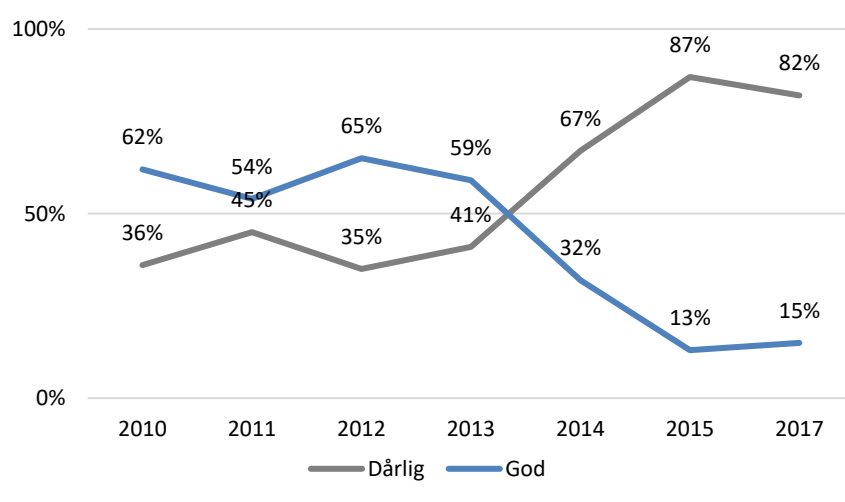
Fremgangen var drevet af høje råvarepriser og ikke mindst fundet af nye oliereserver, der gjorde Brasilien til en stor olieeksportør. Desuden lykkedes Lula med at bruge væksten i økonomien til at mindske uligheden og bringe ledigheden under 5 pct. Det medførte stor folkelig tillid til den politiske og økonomiske udvikling, og da Lula gik af i 2011 havde han opbakning fra 80 pct. af befolkningen.

Politisk og økonomisk ustabilitet fra 2013 og frem

Herefter gik det kraftigt ned ad bakke for Brasilien. Det begyndte med folkelige protester i 2013 som følge af omfattende korrupsion i det politiske system. Protesterne tog til i styrke, da faldet i olieprisen i 2014 medførte recession, voldsomt stigende arbejdsløshed og generel mistillid til den Brasiliens økonomiske udvikling. Det kulminerede i 2016, hvor den daværende præsident Dilma Rousseff blev dømt og afsat for at have pyntet på statens budget.

Befolkningen har ikke tillid til den økonomiske situation

Hvordan vil du beskrive den nuværende økonomiske situation i Brasilien?

Kilde: Pew Research Center
 Anm.: Pew Research Center foretog ikke rundspørgen i 2016.

Behov for kursskifte i Brasilien

Trods gradvis økonomisk fremgang siden 2017 står Brasilien derfor i et politisk og økonomisk morads, og der er behov for en ny kurs for at genskabe tidligere tider fremgang.

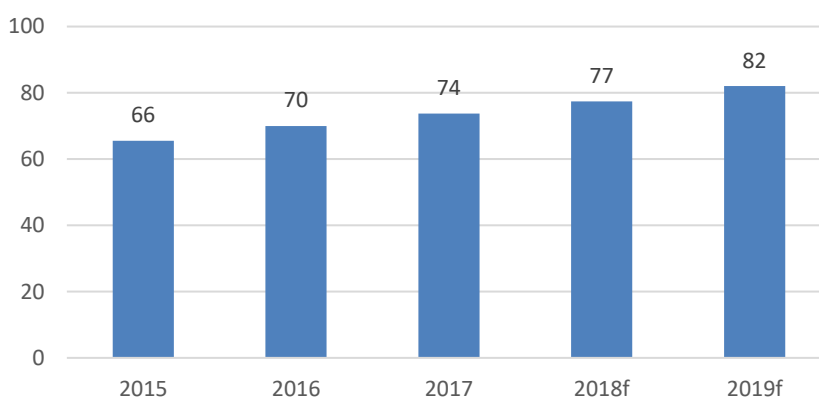
Udfordringer for Brasiliens økonomi

Trods forbedringer er økonomien stadig usikker

På trods af gradvis fremgang efter recessionen i 2015-2016 er Brasiliens økonomi stadig fundamentalt udfordret af de tumultariske politiske forhold, høj arbejdsløshed på 11,8 pct. og overbebyrdede offentlige budgetter. Det offentlige budgetunderskud slog i 2017 rekord og er en af de største risikofaktorer under den brasilianske økonomi. Den offentlige gæld forventes som følge heraf at vokse til 82 pct. af BNP i 2019.

Den offentlige gæld vokser hurtigt

Gæld som pct. af BNP

Kilde: Macrobond

Behov for pensionsreform, men svært at gennemføre

Den største post på de offentlige budgetter er afbetaling på gældsposter - Brasilien skal have en vækst i BNP på 2 pct. for at følge med den offentlige gæld. Den næststørste post er udbetalinger til pensioner, som udgør en tredjedel af det samlede budget svarende til hele 9 pct. af BNP. At ændre pensionsudbetalingerne kræver en forfatningsændring, hvorfor det er en vanskelig øvelse. Samtidig vil en pensionsreform med al sandsynlighed koste opbakning blandt vælgerne. De fleste regeringer har forsøgt, men har hurtigt droppet tanken efter den massive folkelige modstand. Derfor er den gennemsnitlige pensionsalder i Brasilien stadigvæk 56 for mænd og 53 for kvinder.

Ineffektiv offentlig sektor

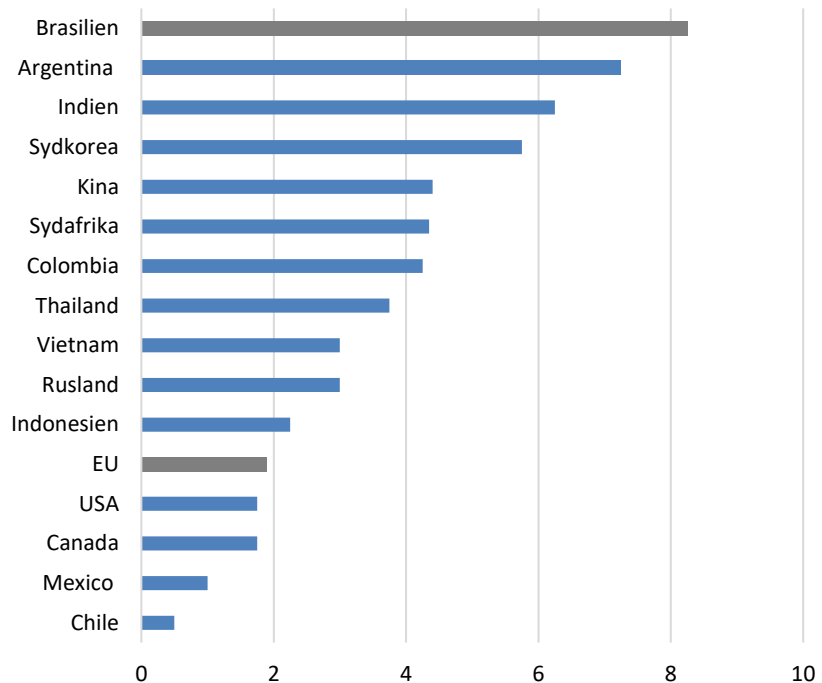
Samlet set er Brasiliens offentlige sektor meget ineffektivt, og det er en enorm udfordring for landets økonomi. Ifølge Verdensbanken tager det eksempelvis i gennemsnit 1.958 timer om året for brasilianske virksomheder at indberette deres skatter. Til sammenligning tager det 175 timer i USA og 130 timer i Danmark.

Brasilien har de højeste toldsatser i OECD

Brasilien ligger desuden i den absolutte top, når det kommer til toldbarrierer målt på importtold som pct. af BNP. Brasiliens brug af importtold er næsten dobbelt så høj som Kina og hele fire gange højere end USA. Kombineret med strenge krav om, at virksomheder skal producere lokalt, betyder landets protektionistiske politik eksempelvis, at en iPhone X koster hele 13.500 kr.. Til sammenligning koster samme telefon i Danmark 8.000 kr. Det er vel at mærke uden at korrigere for indkomstniveau.

Brasilien er en stor toldsynder

Told på importvarer i pct. af BNP

Kilde: World Integrated Trade Solution Database (WITS)

Korruptionsskandale har medført politisk ustabilitet

Præsident og parlamentsvalg midt i politisk kaos

Den politiske situation i Brasilien er mildest talt kaotisk efter en omfattende korruptionsskandale, der omhandler private virksomheders bestikkelse af en lang række prominente politikere for få sikret sig lukrative kontrakter med det nationale olieselskab Petrobras. Skandalen har blandt andet ført til fængsling af den tidligere præsident Lula da Silva, og den spillede også en rolle i rigsretssagen mod hans efterfølger Dilma Rousseff.

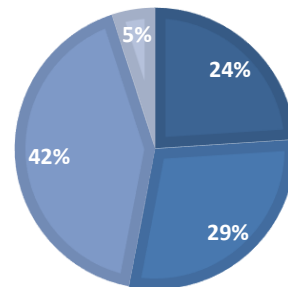
Politikerlede som følge af korruptionsskandalen

Korruptionsskandalen har sendt chokbølger gennem det brasilianske samfund, da det ikke kun er den øverste politiske ledelse, men ministre og embedsmænd hele vejen gennem systemet, der har taget imod bestikkelse. Det har ført til gennemgående politikerlede og mistro til offentlige institutioner i den brasilianske befolkning, som ikke tror på en bedre politisk udvikling i de kommende år.

Brasilianerne er skeptiske i forhold til den politiske fremtid

Den politiske situation vil [blank] de næste fem år

■ Blive bedre ■ Forblive den samme ■ Blive værre ■ Ved ikke

Kilde: Pew Research Center

Lula er stadig befolkningens favorit

Det er således i lyset af politisk og økonomisk ustabilitet, at Brasilien afholder præsident- og parlamentsvalg i oktober 2018. Kandidatfeltet til præsidentposten er stort, men på paradoksalt vis er det korruptionsskandalens hovedperson – Lula da Silva – der er befolkningens favorit. Meningsmålinger har vist, at Lula nyder en opbakning på hele 39 pct. Det skyldes, at Lula stadig ses som præsidenten, der satte skub i Brasiliens udvikling. Desuden ser hans tilhængere korruptionsanklagerne som et komplot mod deres kandidat. Lula har imidlertid været nødt til at droppe sit kandidatur efter at have tabt en appel i højesteretten.

Politisk kaos har givet plads til kontroversiel kandidat

Det politiske kaos har også givet plads til den kontroversielle og stærkt højreorienterede kandidat Jair Bolsonaro, der har fået tilnavnet 'Trump of the Tropics' på grund af sin udfarende stil og dagsorden om at gøre op med korruptionen i den politiske elite. Bolsonaro har talt positivt om det tidligere militærdiktatur, og han går blandt andet til valg på strammere regler for immigration, men det er mere uklart, hvordan han forholder sig til frihandel og økonomisk samarbejde generelt.

Opbrud i Brasiliens politiske system

Uanset hvad, viser Bolsonaros stærke vælgertilslutning, at der er opbrud i det politiske system. Det er derfor usikkert, hvilken politisk kurs Brasilien vælger fremover.

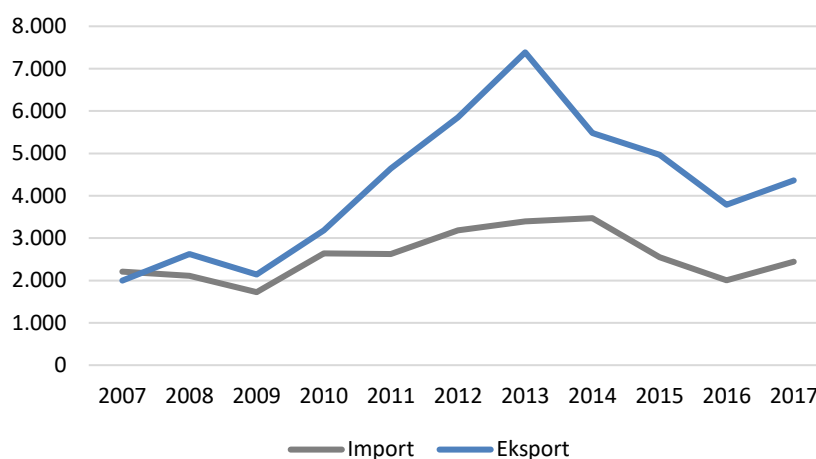
Brasilien er et stort og attraktivt eksportmarked for Danmark

Trods uro er Brasilien et attraktivt marked

På trods af de usikre økonomiske og politiske forhold i Brasilien, så er det et eksportmarked, som danske virksomheder ikke kan se bort fra. Med 210 mio. potentielle kunder er det et stort og attraktivt marked for danske produkter - specielt for danske grønne løsninger, medicin og fødevarer. De danske import- og eksporttal viser tydelige udsving som følge af Brasiliens recession i 2015-2016, men fra 2017 har der igen været fremgang i dansk eksport til Brasilien.

Dansk eksport til Brasilien stiger igen efter drastisk fald

Samhandel i mio. DKK

Kilde: Danmarks Statistik

Danske virksomheder klarer sig godt i Brasilien

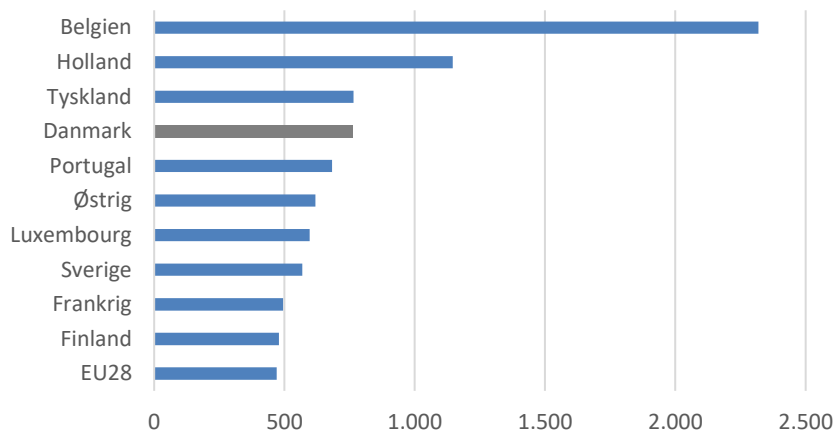
Danmark er en af de største europæiske eksportører til Brasilien. Målt på eksport pr. indbygger er Danmark på en fjerdeplads - lige bag Tyskland. Danmark er således solidt til stede i Brasilien, og det viser, at Brasilien trods de mange usikkerheder er et marked, hvor danske virksomheder klarer sig godt og har vækstpotentiale.

Potentiale for større eksport af grønne løsninger

I takt med at den brasilianske regering er ved indstille sig på den grønne omstilling af økonomien - efter det har vist sig at være skrøbeligt at basere den økonomisk vækst på olieeksport og for at beskytte naturen og miljøet i regionen - vil der åbne sig endnu en unik mulighed for danske grønne løsninger i Brasilien. Danske virksomheder har derfor et stort eksportpotentiale, som betyder Danmark kan kravle længere op af listen.

Danmark er fjerde største EU-eksportør til Brasilien

Eksport i DKK pr. indbygger

Kilde: Eurostat

Brasilien er vigtig for Danmarks medicinalsektor

Danmark eksporterer og importerer hovedsageligt medicinske og farmaceutiske produkter fra Brasilien. Det skyldes, at store danske medicinalvirksomheder har etableret fabrikker i Brasilien, som både producerer produkter til regionen og det europæiske marked.

Top 5 samhandelsvarer mellem Danmark og Brasilien

Top 5	Import 2017	Mio DKK
1	Medicinske og farmaceutiske produkter	1.220
2	Foderstoffer	538
3	Træ og kork	93
4	Organiske kemikalier	83
5	Træ- og korkvarer	83

Top 5	Eksport 2017	Mio DKK
1	Medicinske og farmaceutiske produkter	1.511
2	Transportmidler	406
3	Kemiske materialer og produkter	383
4	Maskiner og -tilbehør til industrien	363
5	Organiske kemikalier	312

Kilde: Danmarks Statistik

Anm.: Træ- og korkvarer dækker over møbler, kortpropper mv.

Stort potentiale for danske virksomheder, hvis handelsbarrierer fjernes

Potentialet er uomtvisteligt stort på det brasilianske marked. Men som det står klart fra denne analyse, er det også et lukket marked på grund af høje toldsatser og et kompliceret skattesystem. Da Danmark på trods af disse besværligheder er et af de mest aktive europæiske lande i Brasilien, vil danske virksomheder også stå til at vinde mest, hvis handelsbarriererne bliver fjernet

Forhandlinger mellem EU og Mercosur

Frihandelsaftale kan øge eksporten betydeligt

Det er netop det, EU er i gang med i deres nuværende forhandlinger med handelsblokken Mercosur (sammenslutning af Argentina, Brasilien, Paraguay og Uruguay) om en omfattende frihandelsaftale. Mercosur-landene har nemlig større handelsbarrierer end deres naboer Chile, Columbia, Mexico og Peru, som EU allerede har frihandelsaftaler med.

Eksempler på høje toldsatser i Mercosur

Produktgruppe	Pct.
Biler og reservedele	35 %
Foderstoffer	20-35 %
Tøj	35 %
Farmaceutiske produkter	14 %

Kilde: Europa-Kommissionen

Formål med frihandelsaftalen

Målet med Mercosur-aftalen er især at eliminere de fleste toldsatser. Det vil gøre en stor forskel, da 85 pct. af EU's eksport til Mercosur er toldbelagt. Desuden skal Mercosur åbne en større del af service-sektoren for konkurrence fra europæiske virksomheder. Det vil blandt andet gavne danske rederier. Ligeledes vil aftalen omfatte beskyttelse af europæiske patentrettigheder, så man undgår salg af ulovlige kopivarer. Herudover vil man fra EU's side gennem frihandelsaftalen sikre sig bedre arbejdstagerrettigheder og højere grad af miljøbeskyttelse i Mercosur.

Uklart, hvad der bliver det videre forløb i forhandlingerne

Forhandlingerne mellem EU og Mercosur har stået på i mange år, og i løbet af 2018 har parterne været tæt på at nå hinanden, men det lykkedes ikke at lande en aftale inden Brasiliens parlaments- og præsidentvalg i oktober 2018. Det er usikkert, hvordan den nye brasilianske regering vil forholde sig til forhandlingerne. Brasilien har på det seneste været den fodslæbende part i Mercosur-blokken på grund af landets ønske om at beskytte bil- og landbrugssektoren, men den argentinske finanskriser kan være en motiverende faktor, da en frihandelsaftale med EU vil medvirke til at stabilisere de finansielle markeder i Sydamerika.